

Pintér Katalin

Országgyűlési Könyvtár

Európai uniós gyűjtemény kezelése a gyakorlatban

Az Európai Unió letéti gyűjteménye az Országgyűlési Könyvtárban

2001 januárja óta működik hivatalosan európai uniós letéti gyűjtemény az Országgyűlési Könyvtárban. Hivatalos letétként a könyvtár teljes sorozatot kap ingyenesen az Európai Unió hivatalos kiadványterméséből. A szerző az elmúlt két esztendő tapasztalatait foglalja össze.

Néhány éves történet. Tárgyaltunk, leveleztünk, lobbiztunk... Az Európai Unió letéti gyűjteményének létrehozásán dolgoztunk. A múltat támaszkodtunk, a jelenből élünk, és a jövőt terveztük. Miután az Európai Bizottság Magyarországon az Országgyűlési Könyvtárat bízta meg az uniós letéti könyvtári feladatok ellátásával, számos rádió- és tv-interjú, újság- és folyóiratcikk látott napvilágot, konferenciákon, kiállításokon, könyvfesztiválokon, továbbképzéseken előadások hangzottak el. Mindenhol a *múltat*, a *jelent* és a *jövőt* emlegettük. Ma sincs ez másként. Miért is volna?

2001. január 29-én hivatalosan is megnyílt az Országgyűlési Könyvtár európai uniós letéti gyűjteménye. Az előzményeket mellőzve (*TMT*, 2001. 3. sz.; *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2001. 4. sz.) tekintsük át az azóta eltelt időszakot, néhány szót szólva az olvasói szokásokról, a referenszkérdések sokféleségéről és gyakoriságáról stb.

A gyűjtemény állománya nem a nulláról indult, és nem is csak abból a dokumentumkörből építkezett, amelyet az átadás előtt az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala (EUR-OP) a rendelkezésünkre bocsátott. Alapja a *könyvtár több évtizedes, a témakörre és határterületeire irányuló beszerzési, adatbázis-építési (külföldi, hazai) gyakorlata volt*. Ebből a dokumentumkörből táplálkozva, már korábban is naprakészen tudtuk tájékoztatni az uniós iránt érdeklődő olvasókat/felhasználókat, természetesen az időközben rendelkezésre álló internetes elérhetési lehetőségekkel is élve.

Kezdetben az EU terjesztési listája szerint a könyvtár az *Official Journal L* és *C* sorozata (CD-változat – a papírfórmátumot a könyvtár vásárolja),

COM (ajánlások, előterjesztések, jelentések) dokumentumok, CES (a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményei, jelentései), CdR (a Régiók Bizottsága véleményei, jelentései) dokumentumok papírfórmátumára volt jogosult, valamint rendelkezésünkre bocsátották a EUR-OP által kiadott letéti könyvtárnak szánt dokumentumokat is (a könyvtár által választott angol nyelven). Ingyenes hozzáférést kaptunk az EU adatbázisaihoz is. Azóta változott a helyzet: a COM dokumentumok papírfórmátumának a küldését 2003 áprilisától megszüntették. Ettől kezdve „csak” az interneten keresztül érhetjük el – az igazsághoz tartozik, hogy az esetek túlnyomó többségében korábban is ezt tettük. Sokkal gyorsabb és hatékonyabb volt.

„Az EUR-OP az adatbázisok ingyenes elérése érdekében ún. hozzáférési szerződést kötött könyvtárunkkal. E szerződésben többek között fenntartja magának a jogot, hogy a felajánlott adatbankok és információs rendszerek terjedelmét megváltoztassa, kibővítsé vagy szűkítse. Az OK felelős azonosítója (password) védelméért. Az EUR-OP nem felel semmiféle kárért, amely a könyvtárat azonosítója illetéktelen felhasználása vagy elvesztése miatt éri. A szerződés fontos része, hogy az EUR-OP szolgáltatásai a szerzői jog hatálya alá esnek. A szolgáltatásokat (és természetesen az egyéb termékeket is) kizárólag a jogosult és a közvetítők – belföldön az Országgyűlési Könyvtár – ügyfelei használhatják fel. Minden más sokszorosítás és forgalmazás tilos, kivéve, ha az EUR-OP engedélyezi. A szerződés értelmében az EUR-OP természetesen bizalmasan kezeli a felhasználói azonosítókat, a kérdéseket és a kéréseket. Nyilvánosságra hozatalukhoz a felhasználó – azaz a könyvtár – írásbeli engedélyre van szükség” (*TMT*, 2001. 3. sz. p. 110–111.).

Mit – kitől – honnan?

Azaz mit kérdeznek, milyen formában (személyesen, telefonon, írásban, e-mailben), kitől kapjuk a kérdéseket, és miből, honnan tájékoztatunk?

A kezdeti kérdések

- az EU története, felépítése, intézményrendszere;
- az Európai Parlament működési mechanizmusa, választása, politikai összetétele;
- csatlakozási szerződések, a bővítési folyamat és a csatlakozási tárgyalások;
- a társult és társulásra váró országok hatályos jogszabályairól/ból való tájékoztatás;
- jogharmonizáció;
- az Európai Bíróság eljárási rendje, döntései, konkrét jogesetek stb.

A tematikus megoszlást elemezve a következő témák váltották ki a legnagyobb figyelmet: környezetvédelem, foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitika, médiapolitika, adatvédelem, termékefelelősség, versenyjog, sportpolitika, a bővítési folyamat mindenkori helyzete, országjelentések, jogharmonizációs kérdések, a II. és a III. pillérhez tartozó témák általában, különös tekintettel a menekültügyre és a bevándorláspolitikára, a Schengen-jelenségre, az EU döntéshozatali mechanizmusa, EU programok.

Az idő múlásának jellegzetessége, hogy a kérdések egyre konkrétábbá váltak és válnak, a trend a kezdeti általános tájékozódás irányából a részletinformációk jelentőségének felismerése irányába mutat, csak példaként néhány:

- az audiovizuális politika szabályozása;
- bankszabályozás;
- a biztonsági berendezések szabályozása;
- biztosítási irányelvek és kommentárok, kapcsolódó jogesetek;
- családon belüli erőszak;
- a dohánytermék-forgalmazás szabályozása;
- a fogászati szolgáltatások minősége;
- a gázipari és energetikai feladatok jogi vonatkozásai a csatlakozás után, földgázaszabályozás;
- a gyermekjátékok szabályozása;
- a holland mezőgazdaság támogatási rendszere;
- hulladékgazdálkodás,
- a transzformátorok telepítésére vonatkozó előírások;
- a védelemhez való jog, panaszjog;
- vízgazdálkodás stb.

Változatlanul sok kérdés érkezik az általunk ma már „rutinnak” nevezett körből: konkrét direktívák,

határozatok, jogesetek, szerződések, egyezmények, idézetek, hazai és külföldi uniós és egyéb jogszabályok stb.

Szolgáltatásaink formai jellemzői: tényadatok (egyes adatok, táblázatok), eredeti dokumentumokból készített másolatok (sajtóválogatás, tanulmányok, parlamenti dokumentumok, információs csomagok).

A referenzkérdések a könyvtár több tájékoztatási pontján jelentkeznek (Olvasószolgálat, EU letéti gyűjtemény, Képviselői Tájékoztatási Osztály, Jogi Szakirodalmi Osztály) attól függően, hogy kitől és milyen csatornán érkeznek a könyvtárba.

Példaként néhány statisztikai adat: a Képviselői Tájékoztató Szolgálatnak (és ez csupán az osztály, nem a könyvtár egésze) európai integrációs tárgyban és EU-csatlakozásról feltett jelentősebb kérdések megoszlása parlamenti ciklusonként:

1990–1994	95
1994–1998	205
1998–2002	304

2002-ben csak a letéti gyűjtemény 950 olvasót regisztrált, és kb. 1500 referenzkérdésre adott választ (az adatok tájékoztató jellegűek, tekintettel arra, hogy az olvasók nem minden esetben regisztráltatják magukat uniós olvasóként).

A könyvtár a képviselői és szakértői tájékoztatás mellett súlyt fektet arra, hogy a nyilvánosságot is maximálisan ellássa uniós szakirodalommal. Így pl. 2003-tól az Országgyűlés Európai Integrációs Ügyek Bizottsága honlapján (<http://www.mkogy.hu>) általában kétheti/havi rendszerességgel frissített, válogatott bibliográfiát közlünk tematikus bontásban a hazai és a külföldi folyóiratokból, a jelentősebb tanulmányokat ismertetjük is. Közzé tesszük a könyvtárba beérkező könyvek bibliográfiai adatait, valamint egy linkgyűjteményt az EU legfontosabb adatbázisaihoz. Rövid tájékoztatót készítünk az Európai Parlament és a Bizottság fontosabb híreiből, eseményekről, a szervezetek munkájáról. A könyvtár az országgyűlési képviselők, szakértők, bizottságok és a hivatal részére a törvényelőkészítéshez, indokoláshoz, interpellációs válaszokhoz, egyéni választókerületi képviselői problémák megoldásához forráskutatást és jogszabálygyűjtést is végez igény szerint.

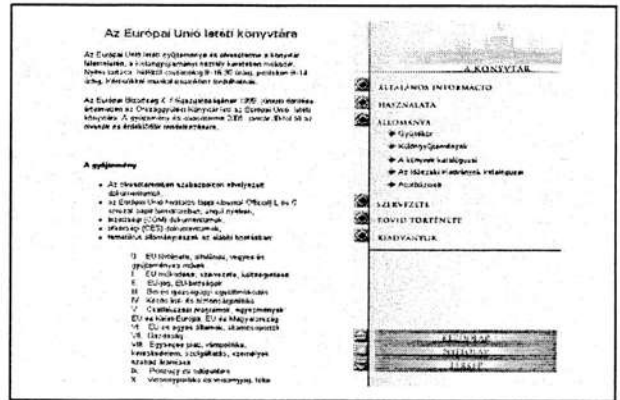
Az érdeklődők szakmai megoszlása széles skálát mutat. A képviselők és szakértők mellett jelentős az olvasói forgalom a felsőoktatási intézmények

hallgatói és oktatói részéről. Számos kérdést kapunk a központi államigazgatási szervek részéről is, különös tekintettel a Külügyminisztériumra és az Igazságügyi Minisztériumra. A könyvtár ez utóbbi minisztérium kodifikációs munkájának segítésére a kodifikációs irányokat támogató szakirodalmi beszerzést folytat, és a kodifikációs részmunkálatokhoz forrásfeltárást végez. Az utóbbi másfél évben a gyűjteményt felkeresik a vállalkozók és ügyvédi irodák munkatársai is. Számottevő érdeklődés mutatkozik az önkormányzatok részéről is.

A tájékoztatás forrása a letétként érkező, illetve vásárolt könyvek, könyv jellegű kiadványok, folyóiratok, a jogalkotás során keletkező dokumentumok (COM, CES, CdR, EP és bizottságainak a jelentései, az Európai Bíróság jelentései), CD-ROM-ok és az interneten elérhető EU-s és egyéb adatbázisok, a fent már említett Official Journal sorozatai. A tájékoztatás fontos része a könyvtár állományában lévő mintegy 900 000 kötet könyv és 2150-féle folyóirat, és a saját készítésű hat adatbázis mintegy 1 224 000 rekordja.

A könyvtárnak nagy figyelmet kell fordítania a képviselők (különösen a már megfigyelői státusban kiutazó képviselők) tájékoztatására, felkészítésére. Rövid tájékoztató anyagokat igyekszünk a rendelkezésükre bocsátani. Így pl. összefoglalót készítetünk, és a dokumentumokat is a rendelkezésükre

bocsátottuk az együttműködési eljárás menetéről (egy adott jogszabály elfogadásának bemutatásán keresztül).

<http://www.ogyk.hu>

A könyvtárnak, de különösen az uniós tájékoztatásban, feldolgozásban részt vevő munkatársaknak naprakész információkkal kell rendelkezniük az uniós tevékenységéről általában, de kiemelt figyelemmel a jogalkotási tevékenységre, hiszen 2004 májusától a Parlamentbe szinte naponta fognak érkezni a hivatalos munkadokumentumok, amelyekből a könyvtárnak tájékoztató tevékenységet kell ellátnia.

Beérkezett: 2003. XII. 2-án.

EU ABC: internetes kislexikon az Európai Unióban használt fogalmakról és kifejezésekről

Az Európai Unióba belépő új tagországok szakemberei, politikusai, vagy egyszerűen csak az uniós politikája iránt érdeklődők számos új fogalommal fognak találkozni az unióhoz kapcsolódó munkájuk során. Az Európai Parlament EDD csoportja (Europe of Democracies and Diversities = „Sokszínű és Demokratikus Európáért” csoport) internetes szótárral szeretné segíteni azokat, akiket munkájuk vagy érdeklődésük az EU-hoz köt. A szótár összeállítója Jens-Peter Bonde 1979 óta, vagyis a kezdetektől tagja az Európai Parlamentnek, és számos olyan fogalmat, eseményt mutat be, amelyek fontosak az Európai Unió múltjának és jelenlegi működésének megértése szempontjából, de amely információk sehol máshol nem találhatók meg. A mintegy 1000 szócikkből és 3000 internetes kapcsolatból álló kislexikon már magyarul is elérhető a <http://www.euabc.com> honlapon.

(K. K. Á.)